

Beredskabsplan til forebyggelse og håndtering af overgreb mod børn og unge (Høringsudgave)

Indledning

Denne pjece ”Beredskab til forebyggelse og håndtering af overgreb mod børn og unge” indeholder Mariagerfjord Kommunes skriftlige beredskab og handlevejledninger i tilfælde af mistanke eller viden om, at børn og unge i alderen 0-18 år har været udsat for seksuelle overgreb, fysisk eller psykisk vold.

Pjecen henvender sig til alle medarbejdere og ledere, som har kontakt med børn og unge under 18 år. Beredskabet skal fungere som handleguide på tværs af faggrupper, institutioner og i samarbejdet med andre sektorer, således at de fagpersoner, der skal være de aktive handleparter i beredskabet, oplever at have enkle, klare og overskuelige procedurer som hjælp til at huske alt det, der skal huskes.

Formålet med pjecen er at skabe viden om definitioner, tegn og signaler - samt overskuelighed over handlemulighederne i tilfælde af viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge i alderen 0- 18 år.

Definitioner på seksuelle overgreb, fysisk og psykisk vold

For at kunne reagere på viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved vold og seksuelle overgreb. Følgende definitioner er Socialstyrelsens definitioner; du kan endvidere finde de væsentligste stafferetslige bestemmelser for vold og seksuelle overgreb på de følgende sider.

Definition af vold

Vold defineres som en handling eller trussel, der - uanset formålet – er egnet til eller skader en andens integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare¹.

Definition af seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb mod børn er karakteriseret ved, at voksne udnytter barnets tillid.

Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet og er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til. Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd. Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral².

---

¹ Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

² Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

Forebyggelse

Mariagerfjord Kommune har udover Familierådgivningen en vifte af forebyggende tiltag på området.

Sundhedsplejen

Udover de opgaver, som sundhedsplejen normalt varetager ift. gravide, spædbørn, daginstitutioner og skoler, så holder sundhedsplejen åbent hus i samarbejde med andre fagpersoner, tilbyder ekstrabesøg ved særlige behov, tilbyder udvidet rådgivning til unge mødre, forældreuddannelse, undervisning i 8. klasserne om "SundSex" i samarbejde med Sexualisterne (UngtilUng samtaler) mm.

Ungdomskonsulenter

Ungdomskonsulenterne er et tilbud til unge, hvor man kan få en snak samt råd, vejledning og evt. hjælp til at komme videre i forhold til den unges givne situation.

Ressourcecentret

På Ressourcecenteret i Handest arbejdes der med børn, unge og familier, der har brug for praktisk, pædagogisk eller anden støtte. Der er mange forskellige problematikker og aldersgrupper tilknyttet og centret har derfor også flere forskellige slags tilbud og personale.

Den Åbne Anonyme Rådgivning

Den Åbne Anonyme Rådgivning er et tilbud til børn, unge og familier med bopæl i Mariagerfjord Kommune, hvor:

- der er mulighed for at tale om problemerne i et tillidsfuldt rum
- der tilbydes hjælp til at se, hvilke handlemuligheder der er
- formidling af viden om yderligere hjælp.

Tidlig opsporing

Det kan ofte være en vanskelig og kompleks opgave at opspore overgreb mod børn og unge, da overgreb ofte er omgærdet af tavshed og hemmeligholdelse. Det kan derfor være vanskeligt at få be- eller afkræftet en mistanke, hvilket kan betyde, at du som fagperson i sådanne tilfælde vil stå med tvivl og usikkerhed, om overgrebet har fundet sted.

Det er vigtigt med åbenhed på arbejdspladsen omkring, hvordan man handler på en mistanke om overgreb, fordi symptomer og signaler ofte ikke er entydige. Hvis du er det mindste i tvivl, så kontakt din leder.

Det er også vigtigt med et godt samarbejde med forældrene, men hvis din mistanke retter sig mod forældrene, skal de ikke inddrages.

Hvilke tegn skal du være opmærksom på ved mistanke om overgreb?

Det er typisk gennem barnet/den unge, at vi får viden eller mistanke om overgreb. Barnet kan udvise tegn eller reaktioner eller kommer med udsagn om overgreb.

Hvis barnet/den unge viser tegn og reaktioner eller kommer med udsagn, der indikerer overgreb, så har barnet/den unge brug for, at et andet menneske aktivt og engageret reagerer og handler på det.

Børns/unges tegn og reaktioner på overgreb er ofte komplekse, flertydige og multifaktorielle. Tegnene og reaktionerne kan være både somatiske, psykologiske og bestå af sociale aspekter i et barns/en ungs adfærd eller mistrivsel.

Det er dog også vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrivsel ikke nødvendigvis er ensbetydende med tegn på overgreb. Mistrivsel kan også skyldes andre belastende oplevelser i barnets/den unges liv, f.eks. skilsmisse, dødsfald i familien, skoleproblemer eller andet.

Det er ikke muligt at udarbejde en facitliste, der rummer alle tegn og reaktioner, men du kan i det nedenstående læse om en række opmærksomhedspunkter.

Seksuelle overgreb

I Mariagerfjord Kommune anvender vi JanusCentrets bekymringsbarometer til at vurdere, hvad vi skal være opmærksomme på i forhold til seksuelle overgreb. Bekymringsbarometeret sonderer mellem den adfærd børn/unge kan have i forskellige aldre.

JanusCenterets bekymringsbarometer viser især hvilken adfærd hos børn/unge, du skal være opmærksom på. Bekymringsbarometeret er udleveret til alle skoler og daginstitutioner.

JanusCentrets bekymringsbarometer kan findes på www.mariagerfjord.dk

Bekymringsbarometer	Normal adfærd	Adfærd, der kræver tilrettelse, opmærksomhed og indgriben	Adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben
2-5 år 	<p>Normal adfærd: Børn i denne alder er meget sårbar og kan være meget bleg og angstfuld. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>	<p>Adfærd, der kræver tilrettelse, opmærksomhed og indgriben: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>	<p>Adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>
6-10 år 	<p>Normal adfærd: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>	<p>Adfærd, der kræver tilrettelse, opmærksomhed og indgriben: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>	<p>Adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>
11-14 år 	<p>Normal adfærd: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>	<p>Adfærd, der kræver tilrettelse, opmærksomhed og indgriben: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>	<p>Adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben: Børn i denne alder kan have svært ved at tale om deres følelser og behov. De kan have svært ved at adskille sig fra forældre og andre nære personer. De kan være meget klæmt og have svært ved at være alene. De kan have svært ved at tale om deres følelser og behov.</p>

Udover JanusCenterets bekymringsbarometer kan du her også finde SISO's oversigt, som beskriver tegn og reaktioner på seksuelle overgreb. Der skelnes mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner. Det beskrives ligeledes i forhold til den aktuelle aldersgruppe.

Fysiske tegn på seksuelle overgreb

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
Rødmen, irritation omkring kønsorganer; skede- endetarmsåbning	Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn Herudover:	Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn Herudover:
Smerte, kløe, udslæt omkring kønsorganer; skede- endetarmsåbning	Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine mm.	Tidlig seksuel aktivitet
Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning	Vanskeligheder ved kropslig kontakt, berøring	Tidlig graviditet og abort
Blærebetændelse, skedekatar	Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne	Forsøg på at tilbageholde/skjule fysisk udvikling
Blod i underbukserne		
Have svært ved at gå eller sidde		
Mave- fordøjelsesvanskeligheder		
Klager over utilpashed		
Stoppe ting/objekter op i skede- og endetarmsåbning		
Ufrivillig vandladning Encoprese		
Revner i mundvige, sår i munden		
Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme		
Synkebesvær; ubehag i forhold til bestemte fødevarer		
Usædvanlig kropslugt (sæd)		
Følger ikke normal vækstkurve		

Kilde: Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

Psykiske tegn på seksuelle overgreb

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
Humørsvingninger	Mellemstore børn vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn Herudover:	Teenagere vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn Herudover:
Tristhed	Lav selvfølelse	Depression
Angst	Magtesløshed	Mistillid til andre
Uforklarlig gråd, skrigiture	Apati	Manglende identitetsfølelse
Mareridt, bange for at falde i søvn	Skyldfølelse	Forvirret omkring kønsidentitet
Udvide ligegyldighed, robotlignende adfærd	Skamfølelse	Forøget skyld- og skamfølelse
Ensomhedsfølelse	Begyndende depression	
Isolation	Indadvendthed	
Reagerer ikke på opfordring til kontakt, trækker sig ind i sig selv/i en skal		
Mistillid til voksne		
Utryk tilknytning		
Dissociation		
Ukritisk i kontakten til andre		

Kilde: Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

Sociale og adfærdsmæssige tegn på seksuelle overgreb

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
Ændring i adfærd	Mellemstore børn vil udvise de samme sociale tegn og symptomer som småbørn Herudover:	Teenagere vil udvise de samme sociale tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn Herudover:
Seksualiseret adfærd	Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration	Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker og forsøg
Overdreven/tvangspræget onani	Udvide voksen seksuel adfærd, gå forførende, flirtende	Spiseforstyrrelser
Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau	Påfaldende påklædning	Alkohol og stofmisbrug
Koncentrationsvanskeligheder fx ved leg og samvær med andre	Manglende blufærdighed eller overdreven blufærdighed i forhold til egen krop og i relation til omgivelserne	Udvide pseudomodenhed
Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres	Begyndende selvdestruktiv adfærd	Hemmelighedsfulde, skamfulde
Regredierende adfærd, babysprog	Tab af kompetencer	Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning
Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, slå, bide	Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå seksuelle overgreb eller afsløring heraf	
Hyperaktivitet	Mobning	
Frustration og vrede	Begyndende selvmordstanker	
Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder		
Umotiveret gråd		
Tavshed		

Påførelse af selvforskyldt smerte, banke hovedet ind i ting, trække i hår, skære i sin krop		
---	--	--

Kilde: Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

Vold

Vold kan være både fysisk og psykisk, du kan her nedenfor se nogle af de tegn og reaktioner, du bør være opmærksom på. Listen er ikke udtømmende.

Tegn og reaktioner på vold

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
Mærker efter slag	Tristhed	Koncentrationsvanskeligheder i forhold til lege og samvær med andre
Brandmærker	Indadvendthed	Leg med fx dukker, hvor vold illustreres
Sår på kroppen	Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes	Vanskeligheder med impuls kontrol
Mærker efter kvælningsforsøg	Isolation	Indlæringsvanskeligheder
Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud	Utryk tilknytning	Tab af kompetencer
Symptomer på "shaken baby syndrome"	Mistillid til voksne	Udadreagerende, aggressiv adfærd
Hyppe skadestuebesøg	Dissociation	Følelse af frustration og vrede
Psykosomatiske klager	Lav selvfølelse	Hyperaktivitet, hypersensitivitet
Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring	Hjælpeløshed, magtesløshed	Angst
Søvnvanskeligheder	Skyldfølelse, skamfølelse	Selvdestruktiv og selvskadende adfærd
	Begyndende depression	Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf
	Manglende identitetsfølelse	Overtilpassethed
	Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt	Vanskeligheder med at regulere følelser
	Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD)	

Kilde: Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

Handlevejledning ved mistanke eller viden om seksuelle overgreb, vold eller andet

---

Enhver sag, der involverer mistanke eller viden om seksuelle overgreb mod et barn eller en ung under 18 år, kræver handling.

Mange parter involveres, og loven udstikker rammerne for handling. Der er meget at huske på, mange detaljer - og mange tråde at holde sammen på. Det følgende er en tjekliste, som kan bruges som hjælp til at sikre, at du har husket det, du skal huske og som hjælp til at angive de mulige veje, forpligtelser og muligheder, du har i håndtering af mistanke eller konkret viden om vold eller seksuelle overgreb.

Uanset hvad der er sket, sagens omfang, bekymringens tyngde, hvem der har gjort hvad mod hvem – så er det vigtigt at fastholde fokus på barnet/den unge.

Handlevejledning til dig, som er ansat i fx vuggestue, børnehave, skole, SFO klub eller andet lignende dag- eller fritidstilbud.

Er du pædagog, lærer, medhjælper eller på anden måde ansat uden lederansvar, så er din primære opgave at videregive viden til din leder. Du har, som enhver kommunalt ansat, skærpet underretningspligt. Pligten er personlig, og du kan opfylde din pligt ved at videregive din viden til din leder. Dog har du fortsat ansvar for også at følge op på, at underretningen gives videre til de sociale myndigheder, når det er påkrævet.

Ansats – ikke leder

- Du skal videregive din viden til din leder
- Du har underretningspligt til Familierådgivningen
- Det er vigtigt at holde fokus på barnet/den unge og støtte det

Leder

- Du har underretningspligt til Familierådgivningen
- Du har mulighed for at drøfte din bekymring med lederen af Familierådgivningen eller i tværfagligt team
- Lav en plan for håndtering af sagen internt i institutionen/skolen/klubben
- Tavshedspligt – det er væsentligt, at du husker at overholde denne. Har du brug for sparring, så overvej hvem du bruger til dette
- Kontakt din fagchef hvis du er i tvivl

Hvis mistanken retter sig mod en eller begge forældre

- Kontakt Familierådgivningen med det samme
- Lav en skriftlig underretning til Familierådgivningen

- Husk at du i dette tilfælde ikke må orientere forældrene om mistanken

Hvis mistanken retter sig mod en kommunalt ansat (medarbejder eller leder)

- Kontakt din fagchef – der senere også kontakter kommunens personalechef om håndtering af sagen
- Lav en skriftlig underretning til Familierådgivningen
- Pressehåndtering. Overvej og aftal med din fagchef hvem der udtaler sig til pressen
- Overvej sammen med fagchefen orientering til berørte/alle forældre og børn

Hvis mistanken retter sig mod en anden person end ansat eller forælder

- Lav en skriftlig underretning til Familierådgivningen
- Orienter forældrene til det krænkede barn/ung
- Overvej om der skal ske orientering til øvrige forældre og børn/unge, hvis andre børn/unge kunne være i risiko for også at blive krænket
- Pressehåndtering. Overvej og aftal med din fagchef hvem der udtaler sig til pressen

Hvis mistanken retter sig mod et andet barn i institutionen

- Planlæg den pædagogiske indsats i forhold til børnene
- Det er væsentligt at tale med de involverede børn og deres forældre
- Lav en underretning til Familierådgivningen så der sikres hjælp til alle involverede børn
- Orientering til tilsynsmyndighed
- Pressehåndtering. Overvej og aftal med din fagchef hvem der udtaler sig til pressen

Det kan være svært at bedømme, om en sag er alvorlig - måske akut, hvis signalerne eksempelvis ikke er klare. Hvis du er i tvivl, så kontakt Familierådgivningen og få råd og vejledning. Giv familierådgiveren en orientering og aftal, hvem der gør hvad - herunder hvornår og hvordan forældrene orienteres.

Hvis det er udenfor åbningstiden, skal du kontakte politiet. Politiet kontakter så den sociale vagt, der ringer dig op. Den sociale vagt er til rådighed døgnet rundt.

Se også SISO (Videnscenteret for sociale indsatser ved seksuelle overgreb på børn)

www.siso-boern.dk

Underretning

Hvis du er alvorligt bekymret for et barns/en ungs sundhed, trivsel eller udvikling, skal du underrette kommunen. Underretningen skal sikre, at barnet eller den unge og familien hurtigt får tilbudt hjælp.

Når du har sendt en underretning vurderes det indenfor 24 timer, om underretningen er så alvorlig, at der er grund til at reagere samme dag.

Enhver person, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for overgreb, har pligt til at underrette kommunen jf. Servicelovens § 154.

Serviceloven § 154

§154, stk. 1. Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdragere side, udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Du har som offentligt ansat skærpet underretningspligt efter Servicelovens § 153.

Servicelovens § 153

§ 153, stk. 1. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage:

- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- At et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold
- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten eller
- At et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Når du underretter, skal det ske på den underretningsblanket, som kan findes på www.mariagerfjord.dk. Underretningsblanketten er beregnet til underretninger fra ansatte i offentlig tjeneste og praktiserende læger, derudover kan blanketten også anvendes af privatskoler.

Hvordan skrives en underretning

Når du skriver en underretning, udfylder du skemaet til underretninger, som findes på www.mariagerfjord.dk, og indsender det til Familieafdelingen. Du kan også lave en skrivelse, men det er vigtigt, at indholdet fra skemaet indgår i skrivelsen. Det letter familierådgiverens arbejde og har en positiv betydning for sagsbehandlingstiden.

Når du skriver underretningen, er det vigtigt, at du er så objektivt beskrivende som muligt. Fortæl hvad det er, du oplever i dit samspil med barnet/den unge og familien. Prøv at give eksempler på rent faktuelle forhold og observationer i dagligdagen men undgå at ”gætte” på årsagerne til problematikken omkring barnet/den unge, da dette kan forvirre det billede, som familierådgiveren skal danne sig af barnets/den unges og familiens situation.

Det er også vigtigt, at du ikke forsøger at pege på bestemte foranstaltninger i forhold barnet/den unge.

Det forventes, at underretningen er gennemgået med forældrene, inden denne indsendes. Er du i tvivl om, hvordan du får det sagt til forældrene, er du velkommen til at kontakte familierådgiveren i dit distrikt .

Hvis mistanken retter sig mod én eller begge forældre, orienteres de ikke om underretningen. Underretningen sendes direkte til kommunen. Kommunen koordinerer med politiet, hvornår forældrene orienteres om underretningen.

Underretningen skal indeholde følgende (jf. skemaet):

- Ajourførte data på både børn og forældre, herunder hvem der har forældremyndigheden
- Beskrivelse af det der giver anledning til bekymring, hvor længe der har været grund til bekymring, og hvordan dette giver anledning til bekymring for barnets udvikling og trivsel
- Barnets udvikling og adfærd (barnets humør/sindsstemning - stabil, svingende, temperamentsfuld). Har der været ændringer i barnets humør/sindsstemning? Hvordan er barnets forhold til andre børn og voksne? (social, hjælpsom, afvisende, isolerer sig, krævende, provokerende etc.)
- Barnets ressourcer (f.eks. motorisk, socialt, følelsesmæssigt, intellektuelt, sprogligt)
- Barnets familieforhold
- Barnets dagtilbud/skoleforhold
- Barnets sundhedsforhold
- Barnets fritidsforhold og venskaber
- Andre relevante forhold
- Anførelse om forældrene er orienteret om underretningen, og hvis ikke begrundelsen herfor

Ved indsendelse af en underretning bliver du ikke part i familiens sag, men din viden er nødvendig for familierådgiverens arbejde.

Hvad sker der, når underretningen er modtaget

- Det vurderes indenfor 24 timer efter modtagelsen af en underretning, om barnets/den unges sundhed eller udvikling er i fare, så der straks kan iværksættes en akut indsats overfor barnet/den unge. Hvis der vurderes, at der ikke er behov for en akut indsats, overgår den pågældende underretning til øvrige sagsgange for indkomne underretninger
- Visitator tager imod alle underretninger og vurderer fagligt, om der skal handles samme dag. På eksisterende sager noteres antallet af tidligere underretninger på sagen. Eksisterende sager videregives til familierådgiveren efter, at visitator har foretaget ”anden vurdering” (jf. SEL § 155a stk.1) og noteret vurderingen i journalen
- I weekend og helligdage modtages underretninger, der er indkommet via kommunens hjemmeside, på en særlig mail. Denne mail modtages af kommunes bagvagt, der inden 24 timer vurderer underretningen i forhold til hvor hurtigt, der skal handles på dette. Vurderingen noteres i journalen
- Ved underretninger, der er akutte (hvor der skal handles med det samme), tager sekretariatet telefonisk eller personlig kontakt til visitator og leder af Familierådgivningen. Skulle disse ikke være til stede, retter sekretariatet henvendelse til hverdagsvagt samt en af de øvrige rådgivningsledere eller familiechef, der træffer beslutning om eventuelle nødvendige akutte tiltag.

Hvis det vurderes, at der ikke skal ske en akut indsats på din underretning, følger følgende sagsgang:

- Du vil få en skriftlig bekræftelse på, at Familierådgivningen har modtaget din underretning senest seks hverdage efter modtagelsen. I kvitteringsskrivelsen fremgår det hvilken familierådgiver, der fremover er ansvarlig for sagen
- Familierådgiveren tager kontakt til forældremyndighedsindehaveren for at træffe aftale om drøftelse af underretningen. Drøftelsen af underretningen med forældremyndighedsindehaveren sker senest ti arbejdsdage efter modtagelsen
- I forbindelse med familierådgiverens drøftelse med forældremyndighedsindehaveren, sikrer familierådgiveren samtykke til afholdelse af tværfagligt teammøde, såfremt det skønnes hensigtsmæssigt. Ved teammødet sikres deltagelse af forældremyndighedsindehaveren
- Der skal altid afholdes børnesamtale, dette sker hurtigst muligt. Familierådgiveren vurderer hvor, hvornår og hvorledes denne skal foregå
- Der afholdes tværfagligt teammøde, såfremt det er hensigtsmæssigt
- Visitator/familierådgiveren træffer i samråd med lederen af Familierådgivningen beslutning om, hvorvidt underretningen giver anledning til iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse – Servicelovens § 50 undersøgelse

- Familierådgiveren sikrer forældremyndighedsindehaverens samtykke til indledning af § 50 undersøgelse til afklaring af barnets og familiens eventuelle støttebehov, herunder samtykke til indhentelse af udtalelser om barnet hos de fagpersoner, der i dagligdagen er tæt på barnet i skole, dagtilbud og lignende
- Familierådgiveren udsender en skrivelse, der detaljeret belyser hvilke områder i barnets dagligdag og funktionsniveau, der ønskes beskrevet. Der vedlægges ”vejledning om udtalelse”
- Fagpersonen fra skole, SFO, daginstitution, klub eller øvrige dagtilbud udarbejder udtalelse om barnet/den unge. Det er fagpersonens ansvar at sikre eventuel ledelsesmæssig godkendelse heraf
- Familierådgiveren skal altid give skolen eller daginstitutionen en tilbagemelding, så fagpersonerne kan arbejde videre med barnet/den unge, og der skal være klarhed over, hvornår familierådgiveren eventuelt skal kontaktes igen. Dette forudsætter dog, at forældrene har givet samtykke hertil
- Hvis du i din egenskab af fagperson har lavet en underretning, kan du få oplyst, om underretningen har givet anledning til børnefaglig undersøgelse eller foranstaltninger for barnet/den unge. Det er godt at vide, hvis du f.eks. ikke synes, at der ser ud til, at der sker ændringer for barnet. Disse oplysninger kan du ikke få, hvis du har underrettet som privatperson

Når familieafdelingen modtager en underretning, vurderer de om sagen skal politianmeldes.

Hvor sendes underretningen hen?

Underretninger kan sendes både med almindelig post og digitalt.

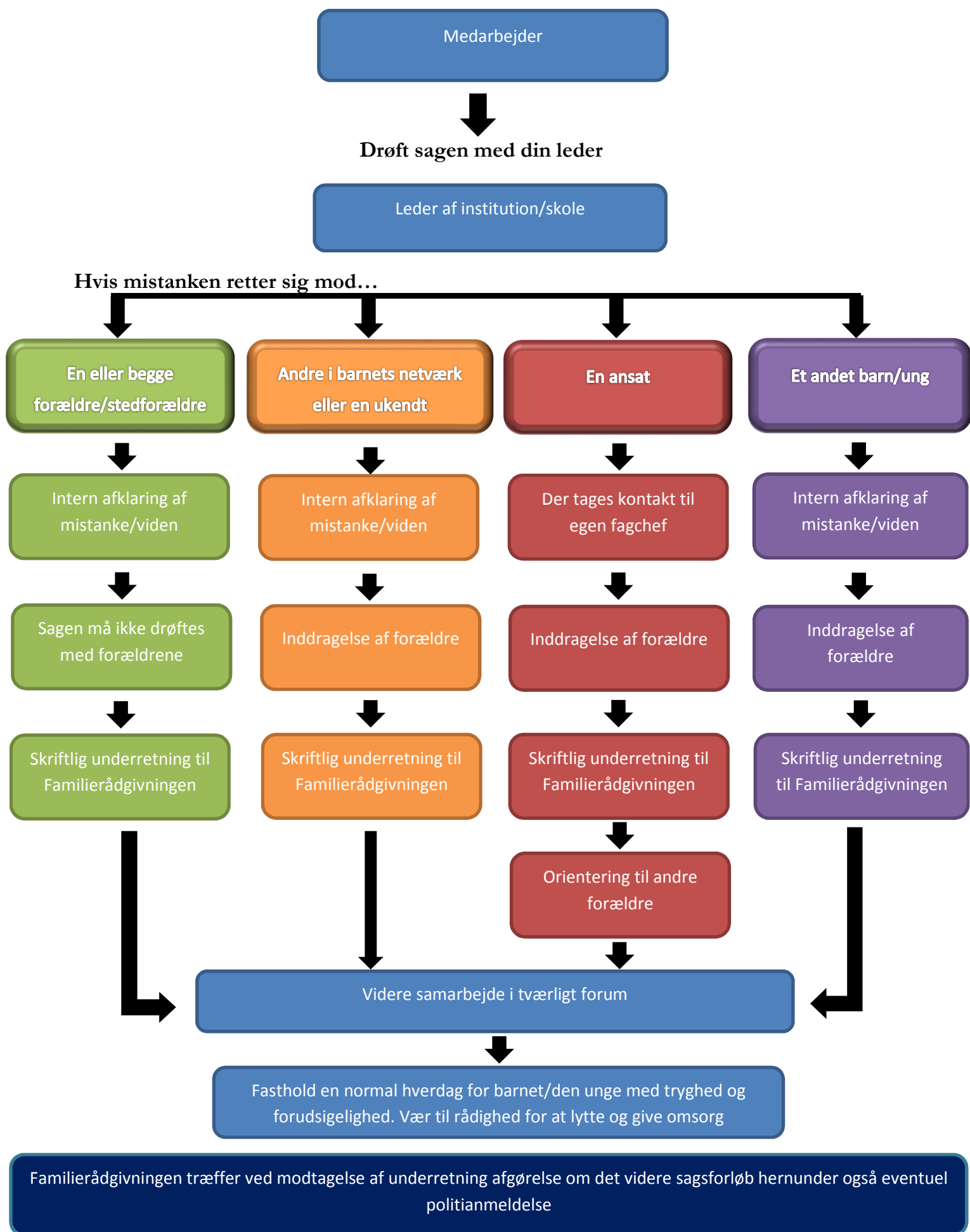
Du kan sende underretningen med almindelig post til:

Mariagerfjord Kommune
Ndr. Kajgade 1
9500 Hobro

Du kan også sende underretningen digitalt via kommunens hjemmeside eller via en sikker mail til Børn og Familiesekretariatet.

I akutte tilfælde uden for Mariagerfjord Kommunes åbningstid kontaktes politiet, som kan henvise til den sociale døgnvagt.

I tilfælde af konflikt mellem medarbejder og den krænkende

I tilfælde, hvor der har været overgreb mod børn, kan der opstå situationer, hvor medarbejderen i en eventuel konfrontation med krænkeren kan blive udsat for vold eller trusler.

I sådanne tilfælde er det muligt for medarbejderen at få krisehjælp via Mariagerfjord Kommunes kriseberedskab. I sådanne tilfælde vil din leder sørge for, at kriseberedskabet kontaktes.

Hvad er Mariagerfjord Kommunes kriseberedskab

I tilfælde af en kritisk hændelse kan du få hjælp, råd og vejledning af Mariagerfjord Kommunes kriseberedskab.

Om kriseberedskabet

Kriseberedskabet er den enhed, der tager sig af medarbejdere i Mariagerfjord Kommune, som har været udsat for en hændelse, der kræver psykisk førstehjælp eller psykologisk krisehjælp.

Kriseberedskabets sammensætning

Kriseberedskabet består af:

- Privatpraktiserende psykologer
- Et team af RITS-uddannede, som er organisatorisk forankret i Mariagerfjord Kommunes Beredskabsafdeling
- Mariagerfjord Kommunes arbejdsmiljøkonsulent

Den daglige brug af kriseberedskabet koordineres gennem arbejdsmiljøkonsulenten.

Handleplan for uddannelse af personale 2015-2016

- Der afholdes kursus for alle medarbejdere i Børn og Familie med det formål at udvikle forebyggende tiltag og tidligt opdage tegn på overgreb. Kurserne afholdes i distrikterne på tværs af fagområderne.
  - Der uddannes i hvert distrikt en ressourceperson på området.
  - En gang årligt afholdes der et opsamlingskursus for nye medarbejdere, men som også kan bruges som en mulighed for at opdatere viden og procedurer.
-

Nyttige adresser og telefonnumre

Børn og Familiesekretariatet:

Du kan kontakte Børn og Familiesekretariatet, hvis du kan praktiske spørgsmål på telefonnummer: 9711 3190.

SISO

SISO er det nationale videnscenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb og fysisk/psykisk vold mod børn. SISO hører under Socialstyrelsen.

SISO tilbyder anonym telefonrådgivning til alle faggrupper, som arbejder med børn og unge, hvor der er bekymring, mistanke eller viden om, at et barn bliver udsat for vold og seksuelle overgreb. Telefonrådgivningen henvender sig også til pårørende, forældre, og børn og unge.

SiSO's telefonrådgivning

- Mandag-onsdag kl.9.30-15.00
- Torsdag 9.30-18.00
- Fredag kl. 9.30-13.00

Telefonnummer: 20 77 11 20.

Bilag - De strafferetslige bestemmelser – vold mod børn/unge

Når et barn eller en ung udsættes for fysisk eller psykisk vold, er der tale om, at barnet eller den unge udsættes for en adfærd fra forældre eller andre omsorgsgivere, som kan bringe barnets sundhed, udvikling og trivsel i fare.

Vold er i følge straffeloven opdelt i flere kategorier af strafbare handlinger med tilknyttede strafferammer. I tilfælde af fysisk vold mod børn gør følgende straffelovsbestemmelser sig gældende. Der gøres opmærksom på, at det er uddrag af straffeloven; der henvises i øvrigt til straffeloven og forældreansvarsloven.

Straffeloven:

- § 244: Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.
- § 245: Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådan legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.
Stk. 2: Den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 6 år.
- §245a: Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvist straffes med fængsel indtil 6 år.
- § 246: Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Forældreansvarsloven:

- § 2, stk. 2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

Dette er uddrag af forældreansvarsloven; der henvises i øvrigt til forældreansvarsloven og straffeloven. Der gøres opmærksom på, at lovgivningen løbende bliver opdateret. For at følge med i hhv. straffeloven og forældreansvarsloven henvises til retsinformations hjemmeside:

www.retsinformation.dk

Definition af seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb mod børn er karakteriseret ved følgende:

- Den voksne udnytter barnets tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd

Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral³.

De strafferetslige bestemmelser – seksuelle overgreb mod børn/unge

Seksuelle overgreb er i følge straffeloven opdelt i flere kategorier af strafbare handlinger med tilknyttede strafferammer. I tilfælde af seksuelle overgreb mod børn/unge gør følgende straffelovsbestemmelser sig gældende. Der gøres opmærksom på, at det er uddrag af straffeloven; der henvises i øvrigt til straffeloven og forældreansvarsloven.

Straffeloven:

§210: Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje, straffes med fængsel indtil 6 år. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab.

Stk. 2: Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år. Straffen kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år.

Stk. 3: Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

§ 216: For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der

- 1) tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold eller
- 2) skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2: For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, der har samleje med et barn under 12 år.

Stk. 3: Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Stk. 4: Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.

---

³Socialstyrelsen, kommunalt beredskab, 2013

§ 220: Den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende, straffes med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, med fængsel indtil 4 år.

§ 222: Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Stk. 2: Har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

§ 223: Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2: Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

§ 224: Den, der medvirker til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2: Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

§ 225: Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

§ 226: Den, der optager pornografiske fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

§ 227: Den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2: Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

§ 232: Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år

§ 235: Den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2: Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3: Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Dette er uddrag af straffeloven; der henvises i øvrigt til straffeloven og forældreansvarsloven.

Forældreansvarsloven

§ 2, stk. 2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling

Dette er uddrag af forældreansvarsloven, der henvises i øvrigt til forældreansvarsloven og straffeloven